

N:o 10.

Ank. till Riksd. Kansli den 27 Jan. 1885, kl. 2 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prestgård; Gifven Stockholms slott den 9 Januari 1885.

Sedan Kongl. Maj:t funnit det af Riksdagen genom skrifvelse den 30 April 1884 öfverlemnade förslag till lag angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prestgård icke kunna godkännas, har nytt förslag till författning i ämnet blifvit utarbetadt, öfver hvilket Högsta Domstolen afgifvit yttrande; och vill Kongl. Maj:t, med öfverlemnande af de inom Statsrådet och Högsta Domstolen i ärendet hållna protokoll, jemlikt 87 § Regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga följande förslag till

Lag, angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prestgård.

Med ändring af hvad 26 kap. 2 § Byggningabalken och särskilda författningar innehålla häremot stridande förordnas som följer:

Der, enligt 26 kap. 2 § Byggningabalken eller särskilda författningar, det åligger socknemän att på sin kostnad bygga eller bättra husen å prestgård, skola i sådan kostnad alla de, hvilka inom församlingen erlagga kommunalutskylder, deltaga, för fastighet efter hela, samt för andra beskattningsföremål efter en fjerdedel af derå belöpande fyrktal; dock vare de, hvilka ega åtnjuta de genom presterskapets privilegier förunnade förmåner, skyldige att i den kostnad deltaga endast i den mån de ej äro derifrån enligt samma privilegier befriade. Uppkommer vid beräkning, som ofvan sägs, bråktal, skall det bortfalla.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Nils von Steyern.

*Utdrag af Protokollet öfver Justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms Slott
Fredagen den 26 September 1884,*

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern *Themptander*,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre *Hochschild*,
Statsråden: *von Steyern*,
 Friherre *von Otter*,
 Hammarskjöld,
 Richert,
 Ryding,
 von Krusenstjerna,
 Friherre *Tamm*.
Justitieråden: *Naumann*,
 Ahlgren.

Chefen för Justitiedepartementet Statsrådet *von Steyern* anmälde i underdånighet:

2:o.

Riksdagens underdåniga skrifvelse den 30 April innevarande år om antagande af en lag angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prestgård, jemte Högsta Domstolens yttrande öfver det i samma skrifvelse innefattade lagförslag.

Departementschefen anförde vidare: »Förslaget afser ej blott att stadga en ny grund för fördelning af skyldigheten att bygga och underhålla prestgård mellan dem, som denna skyldighet nu åligger, utan ock ett borttagande af den frihet från sådan byggnadsskyldighet, som hittills enligt 26 kap. 2 § Byggningsbalken samt särskilda författningar varit förunnad vissa beskattningsföremål, deribland preste- och kapellansbol enligt presterskapets privilegier § 4. Sålunda skulle till byggnad och underhåll af socknens hus vid

kyrkoherdebostället bidraga så väl kyrkoherden själf efter boställets fyrktal som komministern efter kapellansbolets. Med Högsta Domstolens fleste ledamöter måste jag nemligen antaga att förslaget, med den lydelse det nu har, kommer att så tillämpas, ehuru Riksdagens afsigt att låta kyrkoherden deltaga och således göra en ny fördelning mellan boställshafvaren och församlingen af skyldigheten att bygga prestgård synes tvifvelaktig att döma af den motivering Riksdagens skrifvelse innehåller. Emellertid förutsätter redan den utsträckning af byggnadsskyldigheten till kapellansbol, som förslaget ostridigt innebär, enligt Högsta Domstolens enhälliga mening, hvilken jag ej kan annat än biträda, en ändring af presterskapets privilegier, som ej kan ske utan samtycke af allmänt kyrkomöte. Då Eders Kongl. Maj:t ej torde finna skäl att för inhemtande af sådant samtycke kalla kyrkomötet till särskildt sammanträde före nästa Riksdags början, hemställer jag att Riksdagens förslag icke måtte af Eders Kongl. Maj:t godkännas.»

Denna af Statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställan tacktes Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla.

Sedan Justitieråden Naumann och Ahlgren afträdt, fortsatte Departementschefen: »Då emellertid Riksdagens hufvudsakliga ändamål — en jemnare fördelning af socknemännens byggnadsskyldighet — synes vunnet, äfven om den presterskapet genom privilegierna förunnade rätt bibehålles, samt, med iakttagande häraf, Riksdagens förslag icke synes mig lemna rum för någon anmärkning, har jag låtit i öfverensstämmelse härmed utarbета ett nytt förslag till författning i ämnet, så lydande:

Förslag till Lag angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prestgård.

Med ändring af hvad 26 kap. 2 § Byggningsbalken och särskilda författningar innehålla häremot stridande, förordnas som följer:

Der, enligt 26 kap. 2 § Byggningsbalken eller särskilda författningar, det åligger socknemän att på sin kostnad bygga eller bättra husen å prestgård, skola i sådan kostnad alla de, hvilka inom församlingen erlägga kommunalutskylder och ej äro genom presterskapets privilegier från samma kostnad befriade, deltaga, för fastighet efter hela, samt för andra beskattningsföremål efter en fjerdedel af derå belöpande fyrktal. Uppkommer vid den beräkning bråktal, skall det bortfalla.

Öfver detta förslag hemställer jag att Eders Kongl. Maj:t tacktes infor dra Högsta Domstolens yttrande för det ändamål, som i 87 § Regeringsformen förmäles.»

Denna hemställan, hvori Statsrådets öfrige ledamöter instämde, tacktes Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla.

Ex protocollo

C. P. Hagbergh.

*Utdrag af Protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kongl. Maj:ts
Högsta Domstol Måndagen den 27 Oktober 1884.*

Närvarande:

Justitieråden: *Naumann,*
Rabe,
Huss,
Östergren,
Glimstedt,
Ahlgren,
Åbergsson.

Sedan, jemlikt Högsta Domstolens beslut den 15 och 16 innevarande månad, handlingarne i de till Högsta Domstolens utlåtande öfverlemnade, i protokollen för nyssnämnda dagar omförmälda ärenden cirkulerat emellan Högsta Domstolens ledamöter, så företogs nu till slutlig behandling:

1:o.

Förslag till lag angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prestgård; bilagdt detta protokoll.

Justitieråden *Rabe, Huss, Östergren, Ahlgren* och *Åbergsson* lemnade förslaget utan annan anmärkning, än att, då orden: »och ej äro genom presterskapets privilegier från samma kostnad befriade» möjligen torde kunna

föranleda tvekan angående rätta tillämpningen af förslaget, om det blir lag, dessa ord syntes böra utgå, men deremot antingen ett nytt moment införas, utmärkande, att genom den föreslagna nya lagen ändring ej göres i hvad presterskapets privilegier innehålla om befrielse från deltagande i kostnad för byggnad och underhåll af prestgård, eller ock förslaget, sådant det efter uteslutande af ofvan anförda mening skulle lyda, erhålla efter ordet »fyrktal» ett tillägg, hvars innehåll utvisade, att de, hvilka ega åtnjuta de genom presterskapets privilegier förunnade förmåner, äro skyldige att i kostnad för byggnad och underhåll af prestgård deltaga endast i den mån de ej äro derifrån enligt berörda privilegier befriade.

Justitierådet *Glimstedt* yttrade: I förslaget hänvisas till presterskapets privilegier och der åter inhemtas hurusom angående prestgårdsbyggnad skulle förblifva efter 41 § af 1720 års resolution på allmogens besvär, eller hvad allmogen uti somliga orter genom konventioner sig åtagit, såvida de skäligen sig deröfver icke besvärade.

I 41 punkten af åberopade resolution, hvilken är daterad den 25 Maj 1720, förekommer, efter uppräknande af de hus, hvilka allmogen åligger att i prestgården bygga, och sedan förklarats att Ridderskapet och Adeln ej finge med prestgårdsbyggnad besväras, vidare det stadgande, att alla andra ståndspersoner och ofrälsemän såsom ock presterskapet sjelf, för de dem tillhöriga skattehemman, vore skyldiga att hjälpa till prestgårdsbyggnaden, undantagandes, utom andra, presterskapet för sina preste- och kapellansgårdar, hvilka efter 1672 års resolution derifrån alldeles vore befriade.

Vid jemförelse emellan dessa ordalag och förslagets lydelse uppstår tvekan, huruvida *antingen* prest- och kapellansgårdsinnehafvare, hvilka, efter forskning i det lagstadgande, hvartill privilegierna lemna hänvisning, finnas vara fria från skyldighet att med annat än sina skattehemman deltaga i socknemännens byggnadsskyldighet, skola undgå att falla under den föreslagna lagändringen, *eller ock* om bemälde boställshafvare, såsom de der icke genom privilegierna äro för annat än sina boställen fria från ifrågavarande byggnadsskyldighet, skola för öfriga beskattningsföremål vara underkastade förslagets bestämmelser.

I anledning häraf finner jag mig nödsakad att å förslaget, sådant det nu är redigeradt, afstyrka bifall.

Justitierådet *Naumann* anförde: Derest icke i den tillämnade nya lagen tydligt och bestämdt kommer att uttryckas hvilka som äro *befriade* från byggande och bättrande af husen å prestgård, skulle vid de flesta tillfällen, då sådan byggnad ifrågakom, tvister och rättegångar emellan församling och själasörjare uppstå med alla deraf gemenligen härflytande betänkliga eller rent af bedröfliga följder.

Justitierådet ansåg sig derföre böra afstyrka förslaget till dess en sådan utredning föregått, jemväl hvad beträffar andra från ifrågavarande byggnadsskyldighet befriade privilegierade hemman utom de rent ecklesiastika, derom allt Lag-Utskottets Utlåtande N:o 48 vid sistförflutna riksdag lemna upplysning, i hvilket utlåtande jemväl meddelas den underrättelse, att förslag till *ecklesiastik boställsordning* torde komma att inom den närmaste framtiden af Kongl. Maj:t för Riksdagen framläggas.

Ex protocollo

Th. Willh. Malm.

*Utdrag af Protokollet öfver Justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott
Fredagen den 9 Januari 1885,*

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern *Themptander*,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena *Friherre Hochschild*,
Statsråden: *Lovén*,
von Steyern,
Hammar skjöld,
Richert,
Ryding,
von Krusenstjerna,
Friherre Tamm.
Justitieråden: *Rabe*,
von Segebaden.

Statsrådet *Friherre von Otter* anmälde vara af sjukdom hindrad att komma tillstädes.

Chefen för Justitiedepartementet Statsrådet *von Steyern* anmälde i underdånighet:

3:o.

Högsta Domstolens yttrande öfver det enligt Kongl. Maj:ts beslut den 26 sistlidne September dit remitterade förslag till lag angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prestgård.

Efter att hafva redogjort för innehållet af detta yttrande, förklarade sig Departementschefen anse, att förslaget borde i öfverensstämmelse med de fleste ledamöternas i Högsta Domstolen åsigt sålunda förtydligas, att orden: »och ej äro genom presterskapets privilegier från samma kostnad befriade» utbyttes mot ett tillägg till förslaget af innehåll att de, hvilka ega åtnjuta de genom presterskapets privilegier förunnade förmåner, äro skyldige att i kostnad för byggnad och underhåll af prestgård deltaga endast i den mån de ej äro derifrån enligt berörda privilegier befriade.

Departementschefen hemställde att, med iakttagande af denna ändring, proposition i ämnet måtte till Riksdagen aflåtas af innehåll bilagan litt. C. till detta protokoll utvisar.

På tillstyrkan af Statsrådets öfriga ledamöter tacktes Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla hvad föredragande Departementschefen sålunda hemställt.

Ex protocollo

C. P. Hagbergh.
